

Sisäministeriölle

23.9.2021

Suomen Punaisen Ristin lausunto hallituksen esityksestä laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (perheen yhdistämisen helpottaminen)

Suomen Punainen Risti kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, jolla poistettaisiin kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien henkilöiden perheenjäsenten osalta toimeentuloa koskeva edellytys.

Suomen Punainen Risti on viranomaisia tukeva julkisoikeudellinen yhdistys, jonka oikeudellisesta erityisasemasta on Suomessa säädetty lailla (238/2000) sekä sen nojalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella (827/2017). Suomen Punaisen Ristin tarkoituksena on muun muassa suojella kaikissa oloissa elämää ja terveyttä sekä puolustaa ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia, ja auttaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia inhimillisten kärsimysten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi.

Suomen Punainen Risti pitää hallituksen esitystä erinomaisena. Toteutuessaan muutokset poistavat oikeudellisia esteitä kansainvälistä suojelua saavien oikeudelta jatkaa perhe-elämää Suomessa. Nykyisen lainsäädännön mukainen toimeentuloedellytys on kansainvälistä suojelua saavien osalta ollut kohtuuton. Käsillä oleva esitys poistaisi osittain perheen yhdistämisen esteitä kansainvälistä suojelua saaneiden osalta sekä asettaisi pakolaisaseman ja toissijaista suojelua saaneet yhdenvertaiseen asemaan. Lisäksi **esitys edistää lapsen oikeuksien ja lapsen edun toteutumista** ja parantaisi perheenkokoajina toimivien kansainvälistä suojelua saavien naisten asemaa, sillä turvapaikanhakijoina tulneiden naisten työllistyminen on miehiä vaikeampaa ja tulotasot usein miehiä alhaisemmat.

Vaikka nyt käsillä oleva esitys on merkittävä askel oikeaan suuntaan, Suomen Punainen Risti kuitenkin muistuttaa, että nykyinen lakiesitys ei ratkaise niitä lukuisia hallinnollisia, taloudellisia ja käytännön esteitä, joita perheen yhdistämisessä edelleen on ja se vastaa vain osaan mm. Euroopan Neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun antamista suosituksista. Perheen yhdistäminen on ulkomaalaislainsäädännön muutosten ja sekä hallinnollisten että käytännöllisten esteiden myötä tullut jatkuvasti vaikeammaksi. Haluamme tässä yhteydessä tuoda esille joitakin perheen yhdistämiseen vielä liittyviä haasteita, joihin olisi niin haluttaessa löydettävissä poliittinen tai lainsäädännöllinen ratkaisu.

Suomi on sitoutunut turvaamaan oikeuden perhe-elämään muun muassa YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen, Euroopan ihmisoikeussopimuksen, ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen kautta. **Kansainvälistä suojelua Suomessa saavien kohdalla ainoa tapa turvata perhe-elämän jatkuminen on mahdollistaa perheen yhdistäminen Suomessa.** Myös nyt käsillä olevan hallituksen esityksen perusteluosioissa viitataan useisiin julkaisuihin, selvityksiin ja tieteellisiin tutkimuksiin, jotka kuvaavat kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheen yhdistämiseen liittyviä ongelmia ja sisältävät suosituksia perhe-elämän suojan ja lapsen edun toteutumisen edistämiseksi. Perheen yhdistämisen mahdollistaminen edesauttaa perheenkokoajan kotoutumista ja terveyttä ja hyvinvointia, mikä osoitetaan eri lähtein myös hallituksen esityksen perusteluosiossa. Esityksessä mm. todetaan (s.12) että : "Perheen yhdistämisellä on sosiaalisia ja terveysvaikutuksia Suomessa oleviin perheenkokoajiin sekä ulkomailla oleviin perheenjäseniin. [...] perheen yhdistämisen

estyminen aiheuttaa vakavaa stressiä, sosiaalista syrjäytymistä ja taloudellisia vaikeuksia, jotka estävät normaalin elämän.” Perhe edistää hyvinvointia ja siten edesauttaa myös kotoutumista uuteen yhteiskuntaan.

Perheenyhdistämiseen liittyvät haasteet ovat osin hallinnollisia tai olosuhteisiin liittyviä, kuten lähimpään edustustoon matkustamiseen liittyvä taloudellinen taakka, edustustojen erilaiset palveluresurssit ja asiantuntemus tai hakemukseen tarvittavien asiakirjojen hankinta ja laillistaminen. Myös esimerkiksi kuntien varsin vaihteleva kyky ja mahdollisuudet tarjota neuvontaa ja tukea perheenyhdistämismenettelyssä olisi suhteellisen helppo ratkaista nykyistä kattavammalla koulutuksella ja riittävällä resurssoinnilla.

Yksi keskeisimmistä haasteista liittyy kuitenkin **laillisen oleskelun vaatimukseen**. Perheenyhdistäminen edellyttää usein asiointia konsulaatissa toisessa maassa, monessa tapauksessa useampaan kertaan. Asiointi edellyttää, että henkilö oleskelee laillisesti kyseisessä maassa eli käytännössä matkustusasiakirjojen, mukaan lukien viisumin hankkimista tai rekisteröitymistä pakolaiseksi tai turvapaikanhakijaksi. Esimerkiksi paperittomina jossakin maassa oleskelevien on usein vaikeaa jälkikäteen rekisteröityä laillisesti maahan. Tällaisissa tilanteissa esimerkiksi humanitaarisen viisumin käyttö ja sen edistäminen olisi yksi mahdollisuus. Humanitaarinen viisumi mahdollistaisi turvallisen väylän Suomessa olevien perheenjäsenten luokse. **Toivomme, että Suomi selvittää humanitaarisen viisumin käyttöä, jos perheenyhdistäminen ei muutoin ole mahdollista.**

Kristiina Kumpula
pääsihteeri